

Kunstikultuuri ajalugu

Impressionism/neoimpressionism

Tunnid: 19.12.2016

Merle Tank

merle.tank@artun.ee

Mis on Sinu jaoks kunst? On Sul mõni lemmikkunstnik/disainer?

Kas oled viimasel ajal käinud mõnel näitusel või külastanud kunstimuuseumi? Mis Sulle sealt meelde jäi?

Millised majad Sulle meeldivad?

Kui Sa mängid arvutimänge, siis milline disain Sulle meeldib, miks?

Mis kunsti Sul kodus leidub?

Mis on tarbekunst?

ÕPIKUD:

1)JAAK KANGILASKI. KUNSTIKULTUURI AJALUGU. 11 KLASSILE

2)JAAK KANGILASKI. KUNSTIKULTUURI AJALUGU. 12 KLASSILE

Õpikud saate kooli raamatukogust.

Õpikust lugeda neljas ja viies peatükk – leheküljed 30-37.

ISESEISVALT KODUSE TÖÖNA tuleb koostada ÕPIMAPP. Õpimapi koostamise juhendi saadan teile kõigile emailile. Õpimapi esitate kevadel, peale seda, kui oleme ära käinud ekskursioonil Tallinnas.

Hold Your Horses! Muusikavideo '70 million' <https://www.youtube.com/watch?v=erbd9cZpxps>

Impressionism ehk muljetekunst

Fotograafia leiutamisega Jaques Daguerri (loe: Žak dagerr) poolt 19. sajandi I poolel kadus kunstis vajadus kujutada objekte ülima täpsusega – fotoaparaat tegi selle töö palju kiiremini ja täpsemalt.

Seega oli fotograafia leiutamine põhimõtteliselt uue kunstivoolu – **impressionismi** sündimise eelduseks. Prantsuse keeles tähendab sõna *impressioon* muljet.

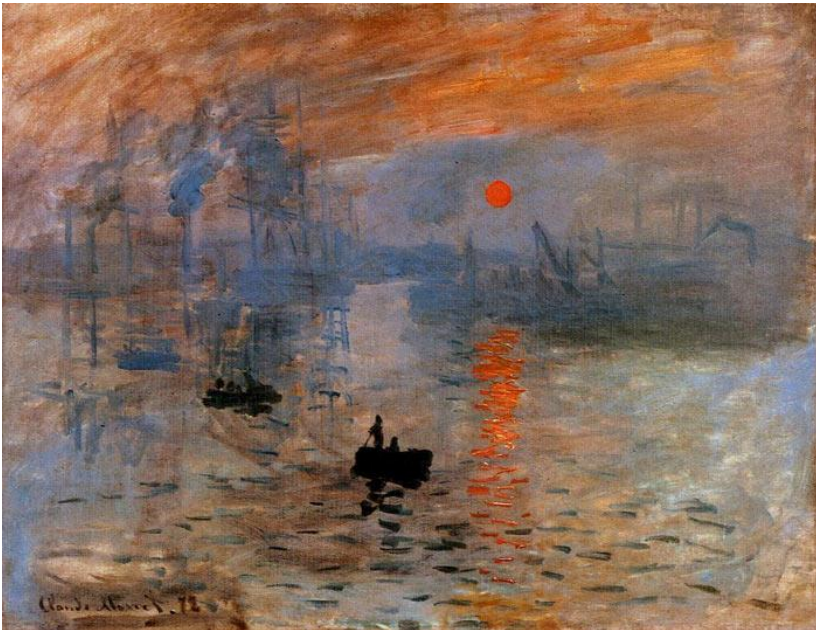
Impressionistid loobusid oma maalidel teravatest piirjoontest ja mustadest varjudest. Maalides püüdsid nad eelkõige anda edasi esemeid ümbritsevaid õhku ja valgust ning valdavalt on nende maalid heledates ja rõõmsalt värviküllastes toonides.

Impressionistide jaoks oli eriti oluline maalimine väljas, vabas õhus ning sageli just päikesevalguse käes. Kui vaadata mõnd impressionistlikku maali lähedalt, siis tuleb välja, et pilt, mis eemalt vaadates tundub kena tervik, koosneb tegelikult väikestest komataolistest pintslitõmmetest. Selline tehnika lubab luua muljet virvendavast õhust ja valgusemängust inimeste nägudel või maastikuvaadetel.

CLAUDE MONET (loe: klod monee) (1840-1926) esines 1874. aastal näitusel lõuendiga „**Impressioon. Tõusev päike**“. Selle pildi järgi hakati kutsuma tervet koolkonda kunstis impressionistideks.

Monet'st kujunes kõige viljakam impressionist. Väsimatult maalis ta terveid seeriaid heinakuhjadest, vesiroosidest, paplialleedest, Roueni katedraalist – kõik maalitud enam-vähem samast vaatepunktist, kuid erinevatel kellaaegadel ja eri ilmaga (aastaajal).

Monet'd ei paelunud mitte niivõrd objektide (esemete ja inimeste) kujutamine, vaid valgus ja õhk, mis kõike olevat ümbritseb.

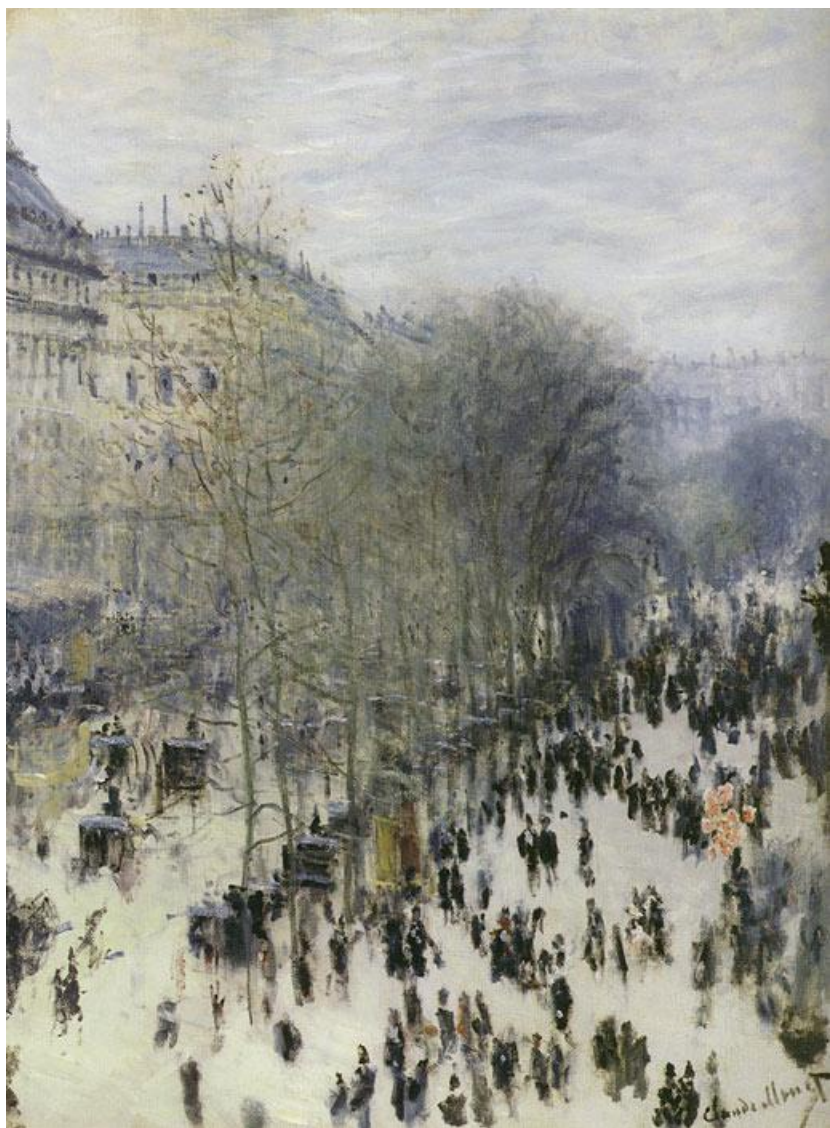

„Impressioon. Tõusev päike“. 1873

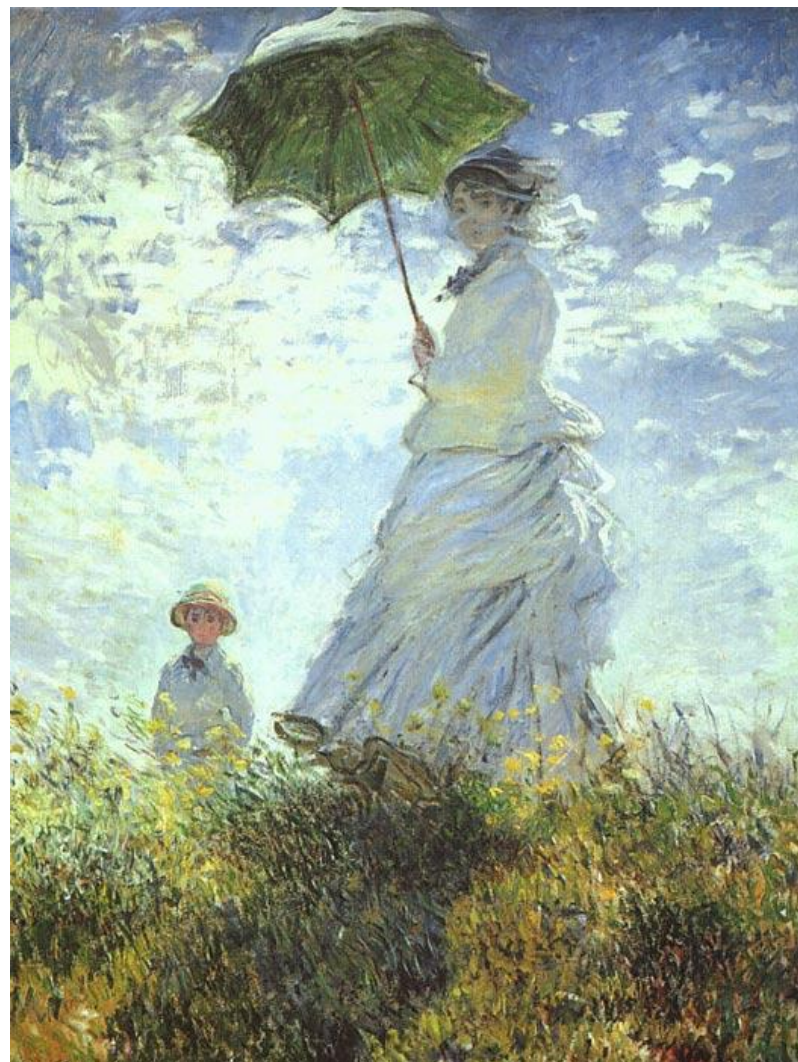

Argenteuil moonid. 1873

C. Monet. Boulevard des Capucines. 1873

C. Monet. Naine päevavarjuga. 1875

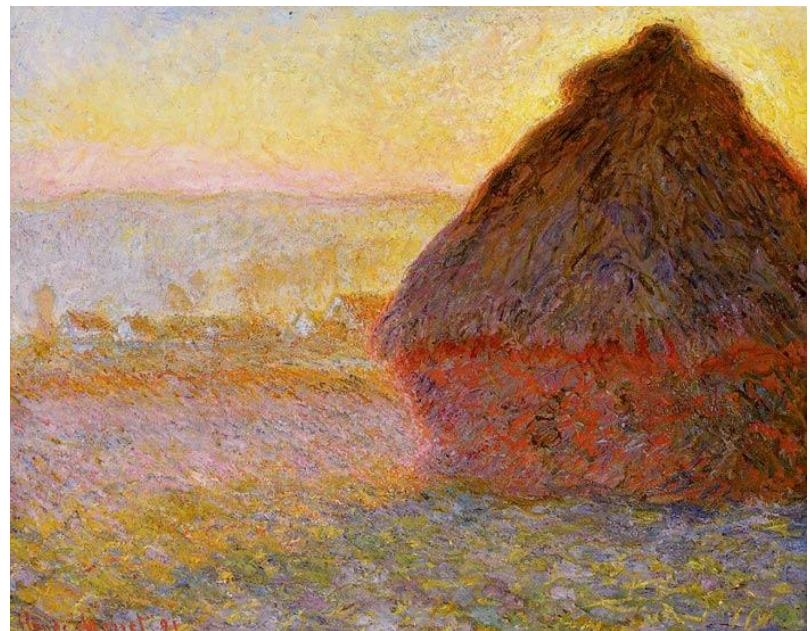

C. Monet. Hiline pärastlõuna Argenteuil's. 1872

C. Monet. Heinakuhi hommikuse lumega. 1891

C. Monet. Heinakuhi päikeseloojangul 1891

C. Monet. Rouen'i katedraali portaal päikese käes. 1894

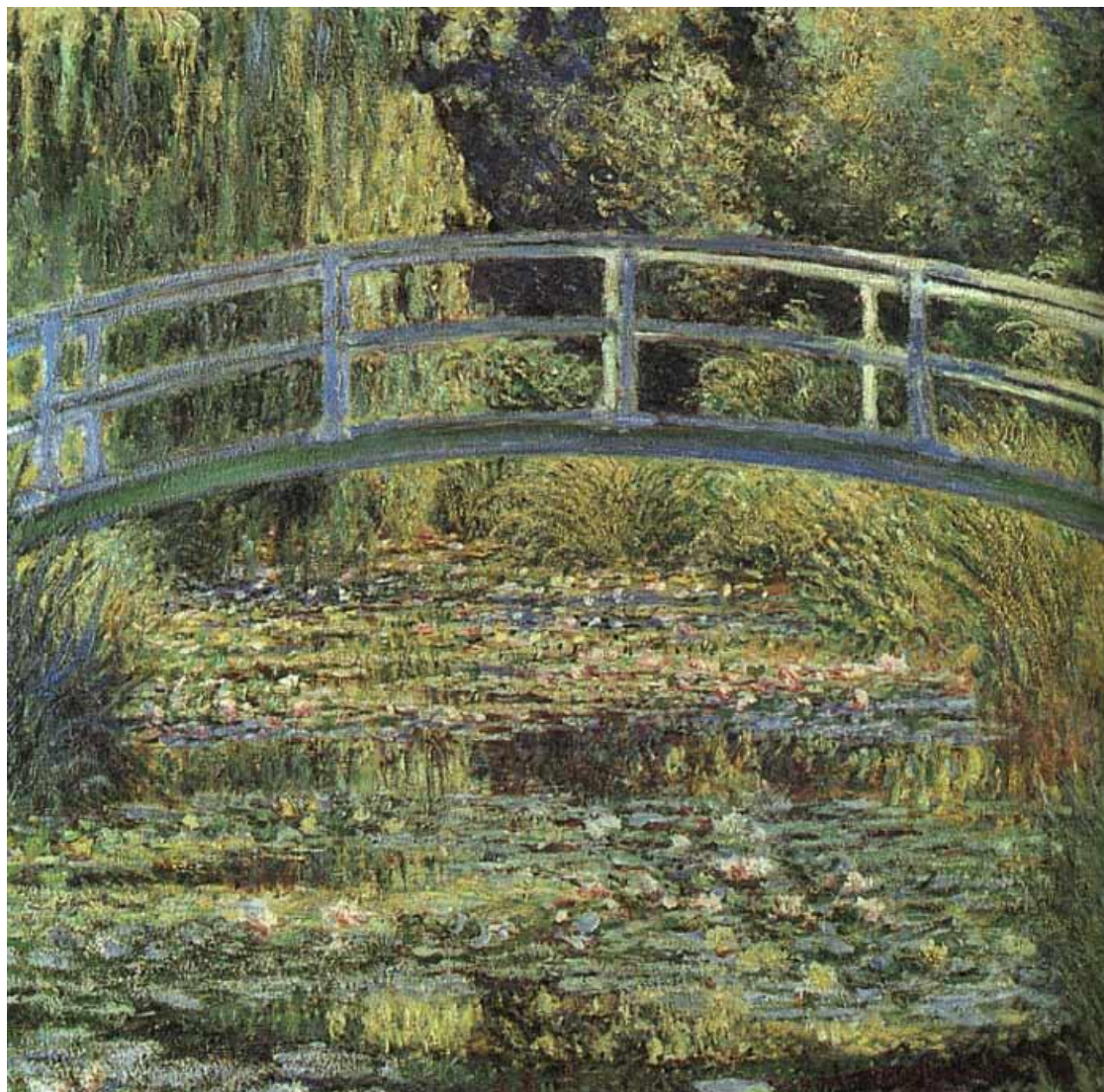
C. Monet. Rouen'i katedraali portaal udus. 1893.

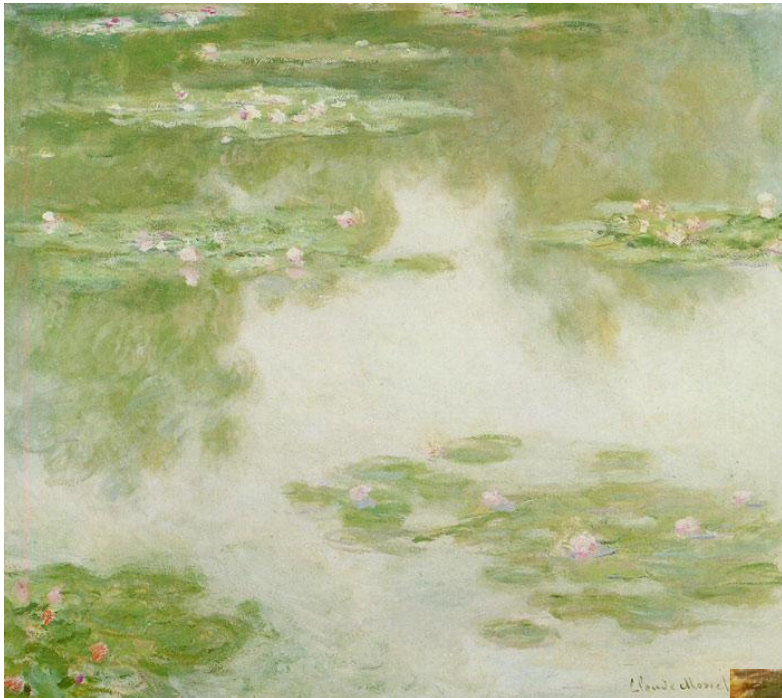

C. Monet. Lilleaen. 1900

C. Monet. Vesirooside tiik. 1899

C. Mone. Vesiroosid. 1907

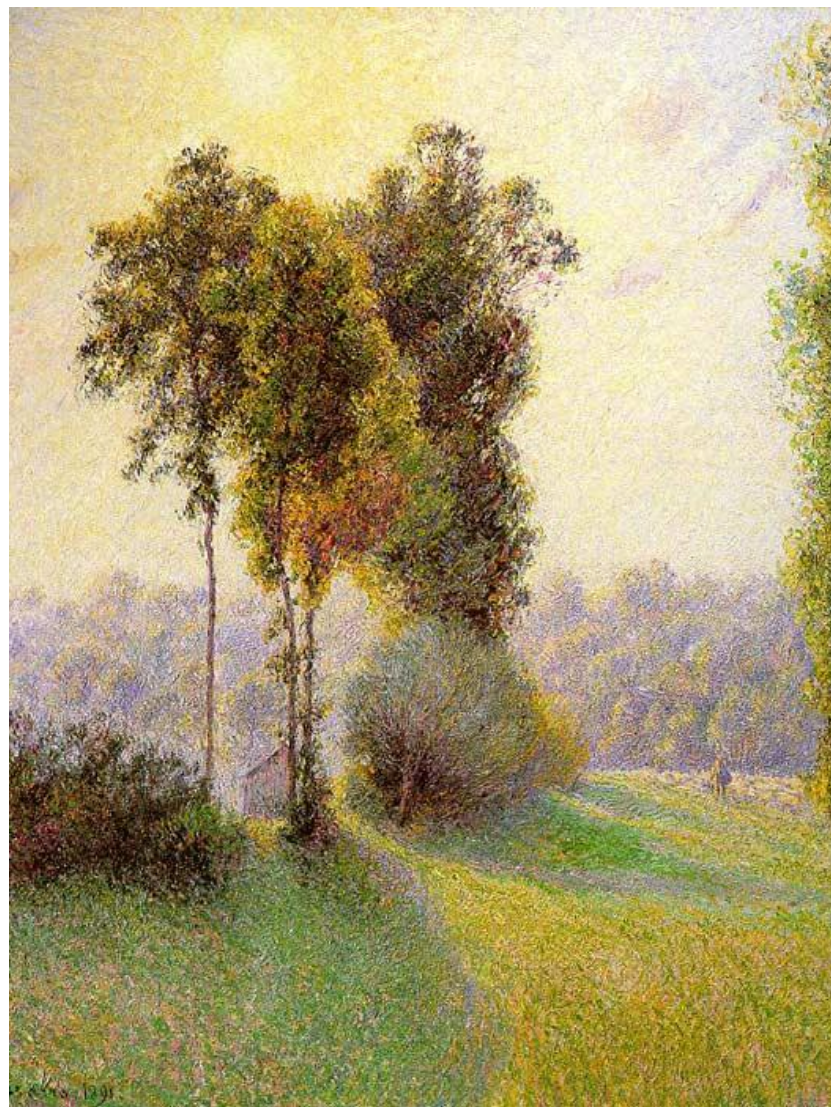
C.Monet. Vesiroosidega tiik. 1917

Valgus ja õhk, mis kõike olevat ümbritseb, oli väga oluline teema ka CAMILLE PISSARRO (loe: kamij pissaroo) (1830-1903) loomingus.

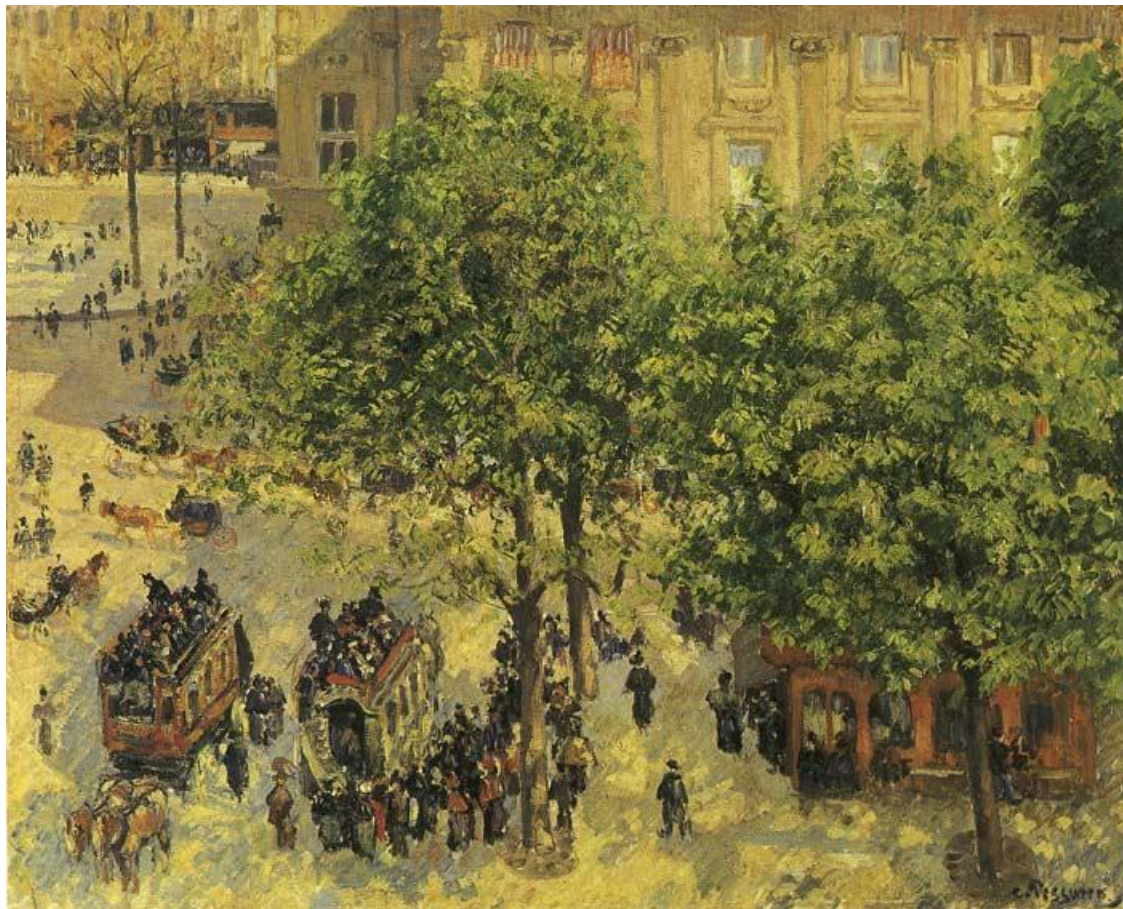

C. Pissarro. Õitsev aed. 1872

C. Pissarro. Päikeseloojang st Eragny's. 1891

C. Pissarro. Prantsuse teatri väljak. 1898

C. Pissaro. Italian Boulevard. 1897

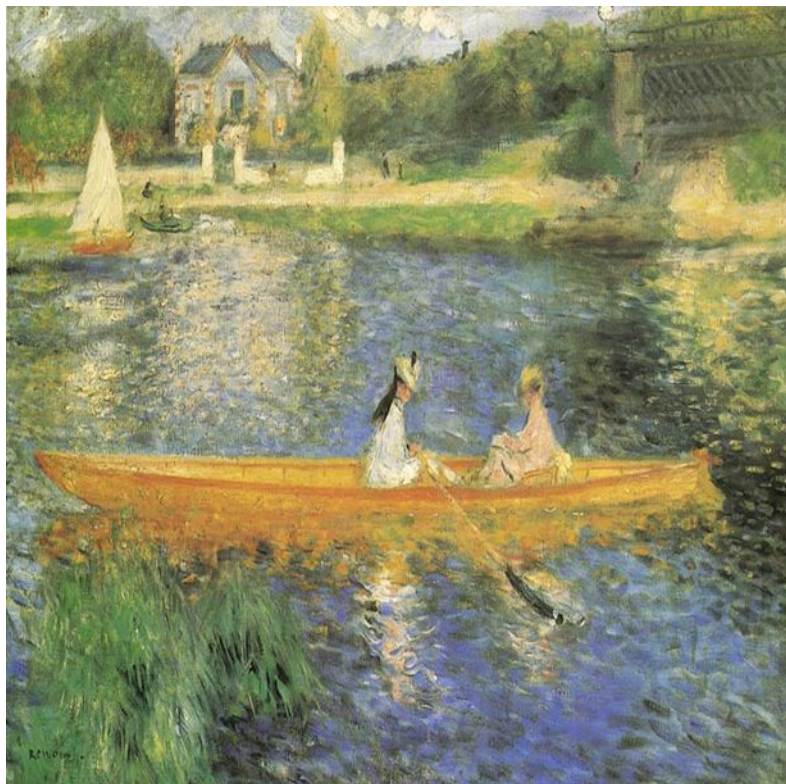

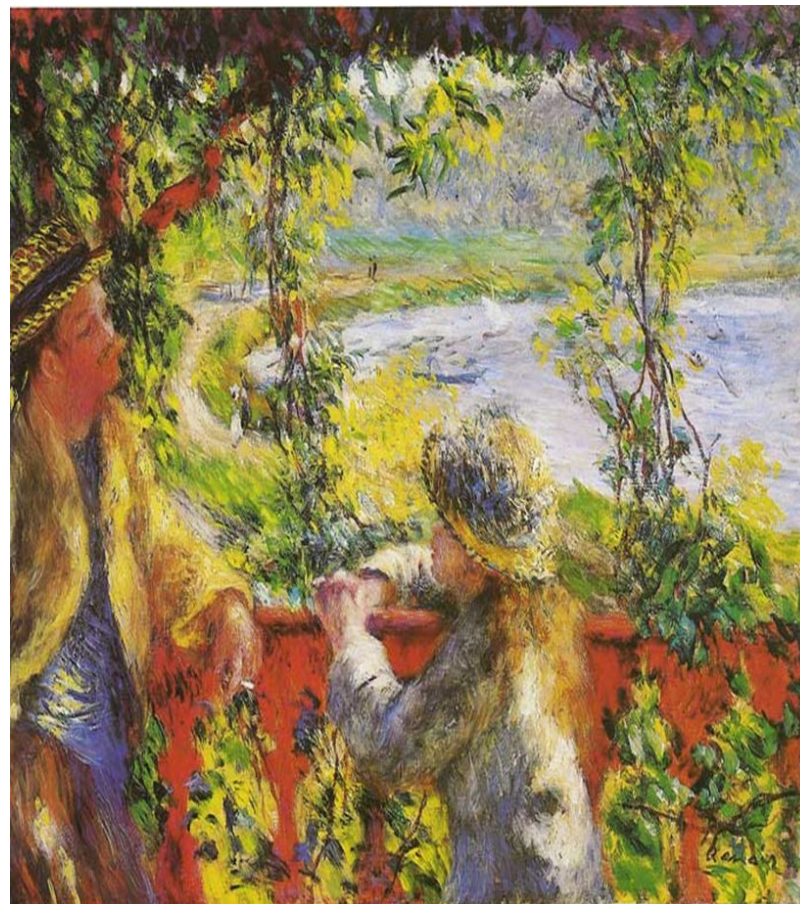
C. Pissarro. Boulevard Montmartre talvisel hommikul. 1897

Inimeste kujutamine oli südamelähedane AUGUSTE RENOIR'ile (loe: o'güst rönuaar) (1841-1919), kes maalis lapsi, naisi ja linnarahvast lõbusalt aega veetmas. Tema maalidele on omane iseäralik mahe ja pehme tonaalsus.

Renoir. Seine'i kaldad. 1879

Renoir. Järve ääres. 1880

Renoir. „Moulin de la Galette“. 1876

Renoiri üheks tippteoseks on maal „Moulin de la Galette“ (loe: mulä(n) dö la galett), mis kujutab tantsuõhtut samanimelise kohviku aias. Maal asub Orsay Muuseumis Pariisi, kuhu on koondatud impressionistide tööde paremik. Selles videoklipis räägitakse üksikasjalikult maali kontekstist:

https://www.youtube.com/watch?v=x6rAFt5FW_Q

Renoir. Mlle Irene Cahen d'Anvers. 1880

Renoir. Lillebukett. 1885

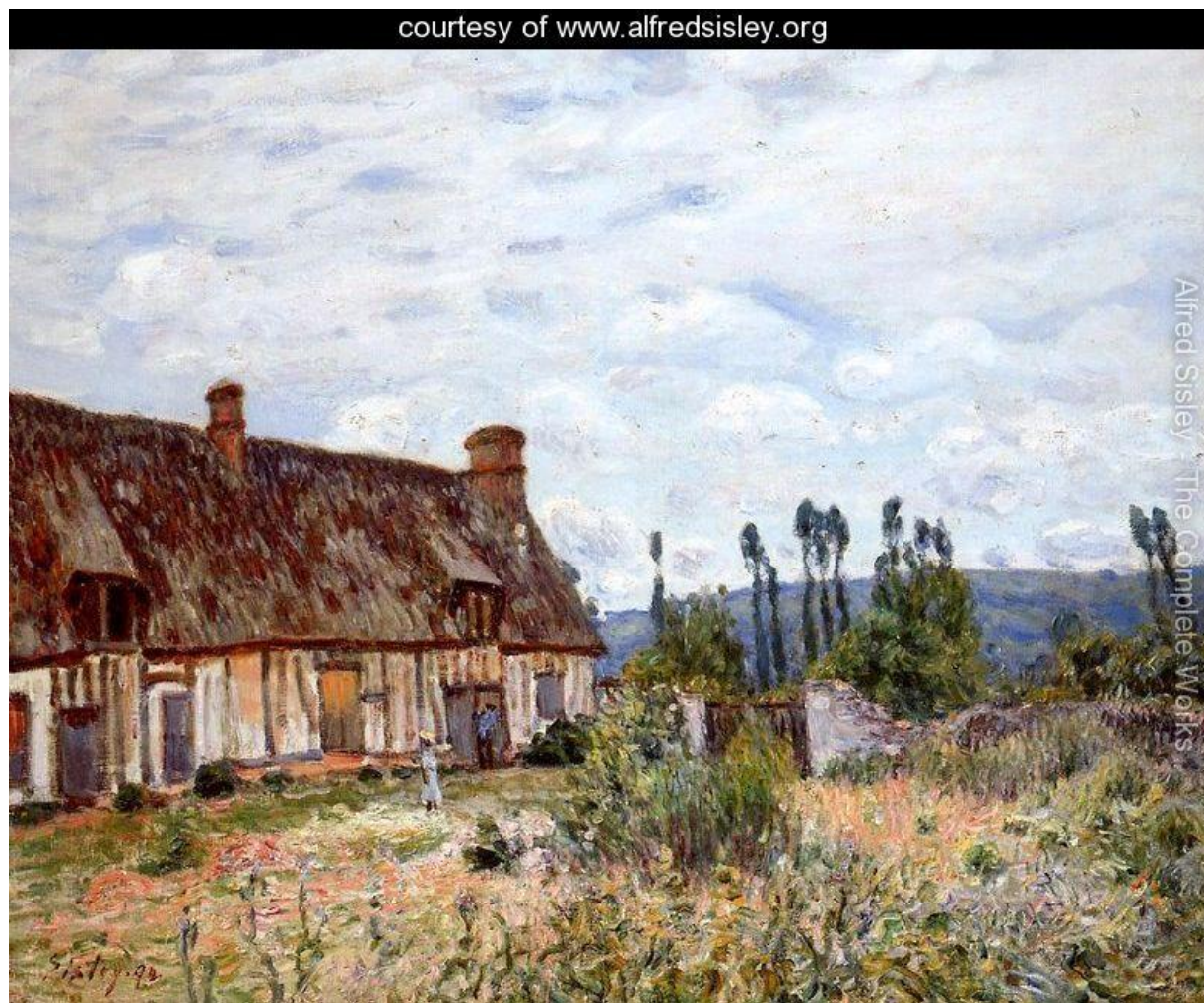

Renoir. Tants Bougival'is. 1883

Renoir. Vihmavarjud. 1883

Impressionistide hulgas oli ka üka väga andekas inglise päritolu maastikumaalija ALFRED SISLEY (loe: alfreed sislee) (1839-1899).

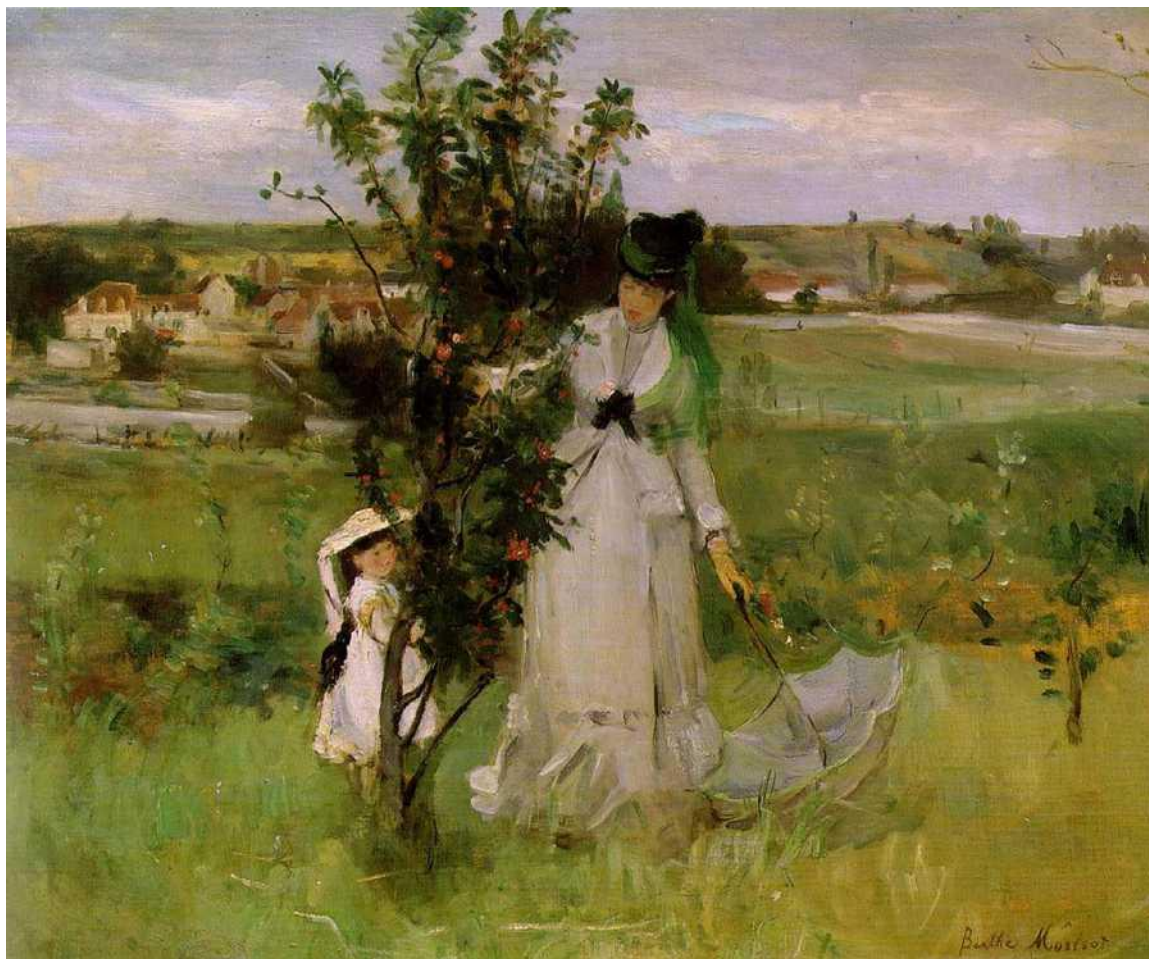
A. Sisley. Hüljatud talumaja. 1887

A. Sisley. Külatänav lumega. 1893

Naiskunstnikest maalis impressionistlikus laadis interjööri ja pereelu igapäeva kujutavaid maale BERTHE MORISOT (loe: bert morisoo), kes oli Manet' vennanaine.

B. Morisot. Peitus. 1873

B. Morisot. Liblikaid püüdmas. 1874

B. Morisot. Häll. 1872

B. Morisot. Söögitoas. 1886

B. Morisot. Psüühe. 1876

Mary Cassatt. Loožis. 1878

M. Cassatt. Kiri. 1890/91

M. Cassatt. Väike tüdruk sinises tugitoolis. 1878

Impressionistide maalimisviis tõi kaasa suure muutuse maalide ülesehituses. Kui varem olid maalid olnud läbimõeldud ja tasakaalustatud kompositsioonid, siis impressionistid haarasid kõike juhuslikku ümbritsevast; nii mõnegi maali puhul lõikab pildi serv pooleks mõne tegelase või eseme.

Impressionistid ei otsinud mingit eriliselt huvitavat sisu, vaid maalisid tavalisi esemeid, maastikke, linnavaateid ja omaaegseid inimesi.

Erilist tähelepanu pööрати õhu ja valguse ilmingutele, mis sõltub kellaajast ja aastaajast.

Esimesed impressionistid korraldasid kokku 8 näitust, viimane näitus toimus 1886. aastal. Esimesest näitusest oli siis möödas 12 aastat, kuid publik ei olnud muutnud oma suhtumist ning nende loomingut peeti jätkuvalt mõistmatuks. Vaid üksikud välismaalased ostsid nende töid, sest said need kätte väga odavalt.

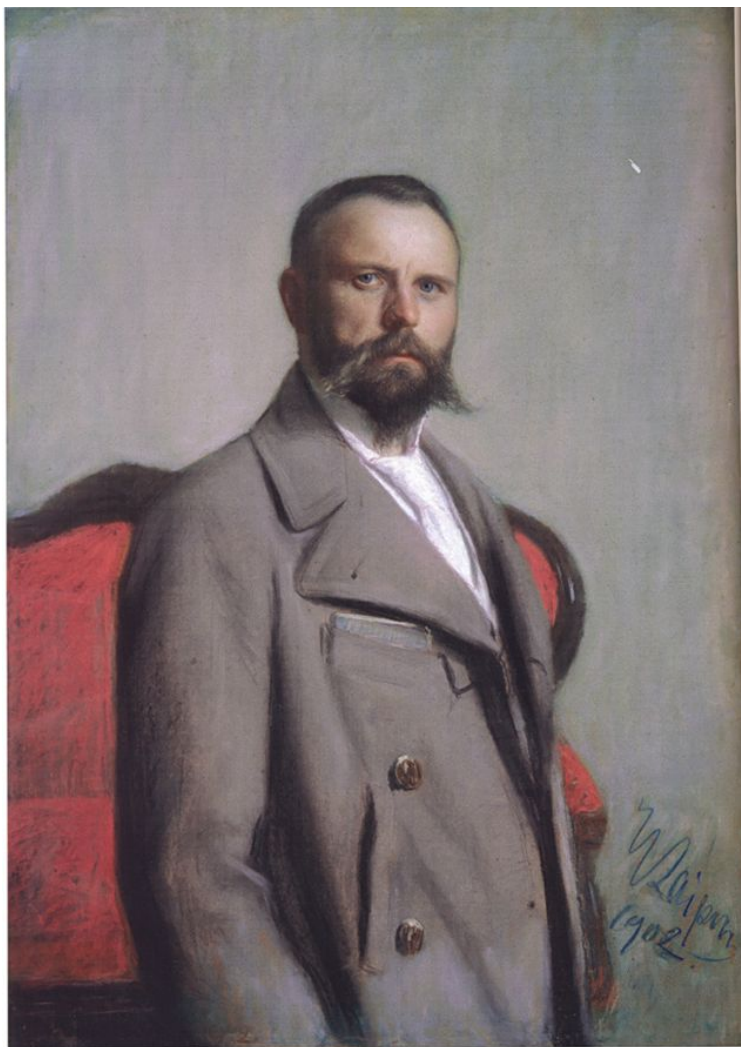
Tuntuks said impressionistid alles 19. sajandi lõpus, mõni neist alles 20. sajandi alguses.

EESTI kunsti jõudsid esimesed jäljed impressionistlikust maalimisviisist läbi ANTS LAIKMAA (1866-1942) loomingu. Laikmaa õppis 19. sajandi lõpus Saksamaal Düsseldorfis ning reisis Euroopas ringi. 1900. aastast tegutses Tallinnas ja Haapsalus loovkunstnikuna. 1903. aastal asutas Laikmaa omanimelise ateljeekooli Tallinnas, mis oli esimene eesti kunstiõppeasutus Tallinnas.

Laikmaa osales aktiivselt esimese eesti kunsti näituse (Tartus 1906. aastal) korraldamises. Samuti oli üks Eesti Kunstiseltsi asutajatest (1907. aastal).

Laikmaa looming on valdavalt teostatud pastellmaalitehnikas. Kujutas palju kohaliku looduse ja maastike vaateid ning oma kaasaegseid kultuuritegelasi. **Marie Underi portree** (1904) on eriti lähedane impressionistlikele portreedele.

A. Laikmaa. Autoportree, 1902. Pastell.

A. Laikmaa. Mutti. Marie Underi portree, 1904. Pastell. Tuglase ja Underi Kirjanduskeskus.

20. sajandi alguses oli käimas ulatuslik rahvusliku etnograafilise materjali kogumine, millega läksid kaasa mitmed kunstnikud. Antud tütarlapse kujutamise juures on Laikmaa selgelt rõhutanud etnograafilist elementi, mis tõuseb ehk isegi tugevamalt esile kui portreeteeritav ise.

A. Laikmaa. Lääne neiu, 1903.
Pastell.

Laikmaa peamisteks žanriteks olid portree ja maastik. Mõlemad sobisid rahvusromantismi vaimust kantud rahvusliku identiteedi kujutamiseks.

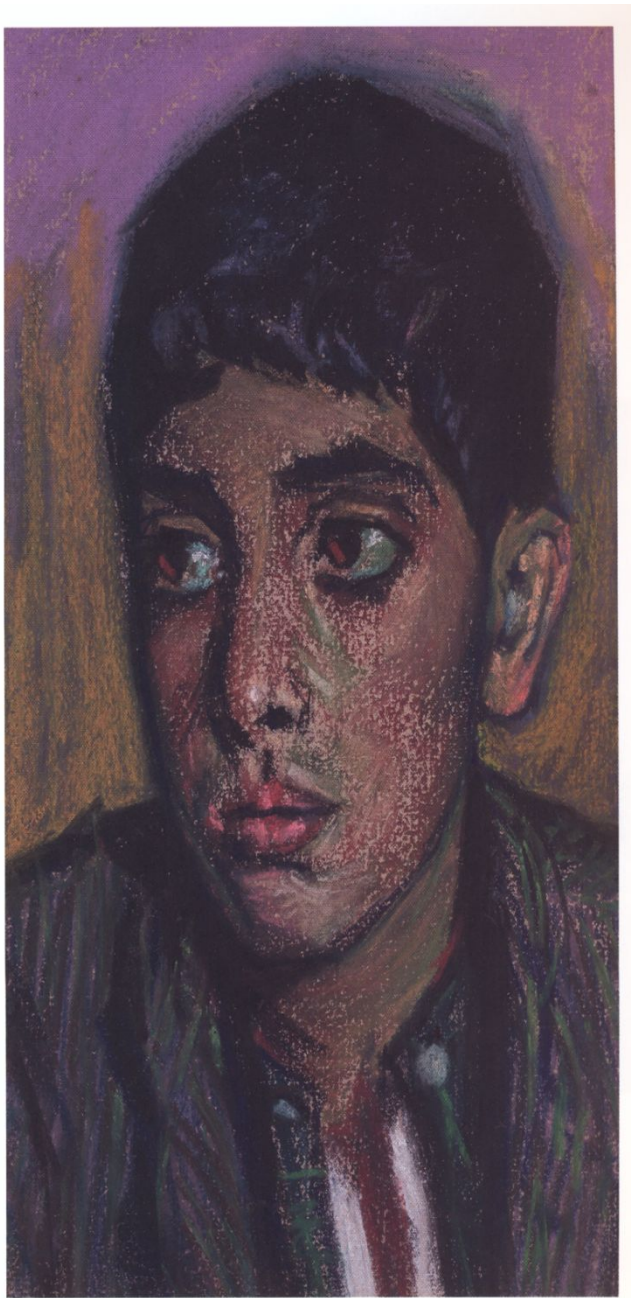
Maastikuvaated talumajadega väärtustavad Eesti talu ja külaelu tähtsust linnaelu kõrval. Lisaks oli eesti esimese põlvkonna kirjanikud-kunstnikud sündinud maal, mistõttu sümboliseeris maa ja maaelu teatavat järjepidevust ja rahvusliku identiteedi säilitajat.

A. Laikmaa. Imatra, 1908. Pastell.

A. Laikmaa. Capri, 1910. Pastell.

A. Laikmaa. Itaalia poisike, 1912.
Pastell.

A. Laikmaa. Daami portree, 1938. Pastell.

Linn ja idüll

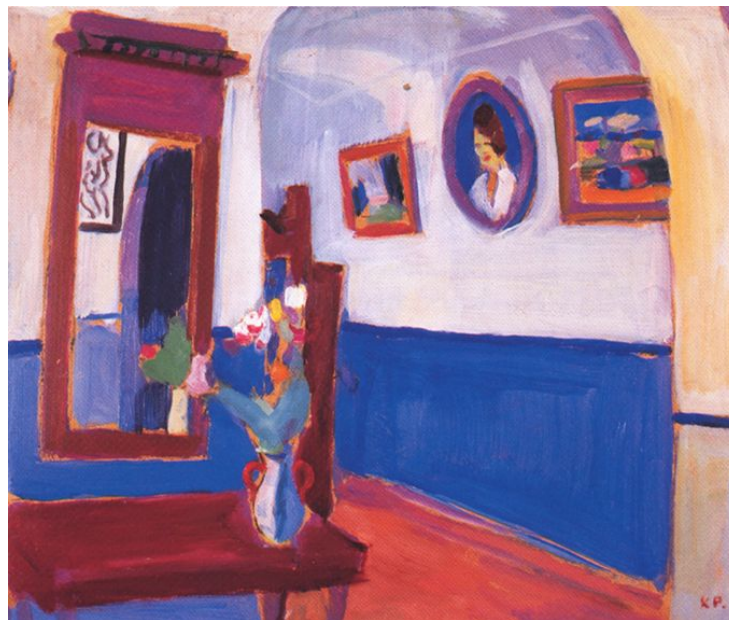
Nooreestlased on linnadega seotud kahel viisil: kõigepealt maalt linna liikumine, mis seotud kooliga, seejärel ülikooliga, ja sellele järgnenud soov liikuda Eestist välja, Euroopa suurematesse linnadesse.

1905. aasta revolutsiooni järgne poolsunnitud pagulus aitab oluliselt kaasa tärganud soovi rahuldamisele: Pariis, Helsingi, Peterburi; Norra, Ahvenamaa Hispaania. Nende paikade kaudu ühineb soov pääseda Eestist välja suurlinna ihaga.

Paul Burman. Pariisi motiiv, 1912-13. Õli.

Impressionistlik maneer (maalimisviis, mis hõlmab ka kujutatud teemat) oli südamelähedane mitmele eesti kunstnikule, paljud neist õppisid Tartu kõrgemas kunstikoolis „**Pallas**“.

„Pallas“ – 1918-1940 Tartus tegutsenud kunstnike (ja algul ka kirjanike) ühing, mis tutvustas kaasaegset kunsti. Ühingu rajajad olid kunstnikud Konrad Mägi ja Aleksander Tassa ning kirjanik Friedebert Tuglas. 1919. aastal loodi ühingu juurde kunstikool, mis sai 1924. aastal Kõrgemaks Kunstikooliks „Pallas“.

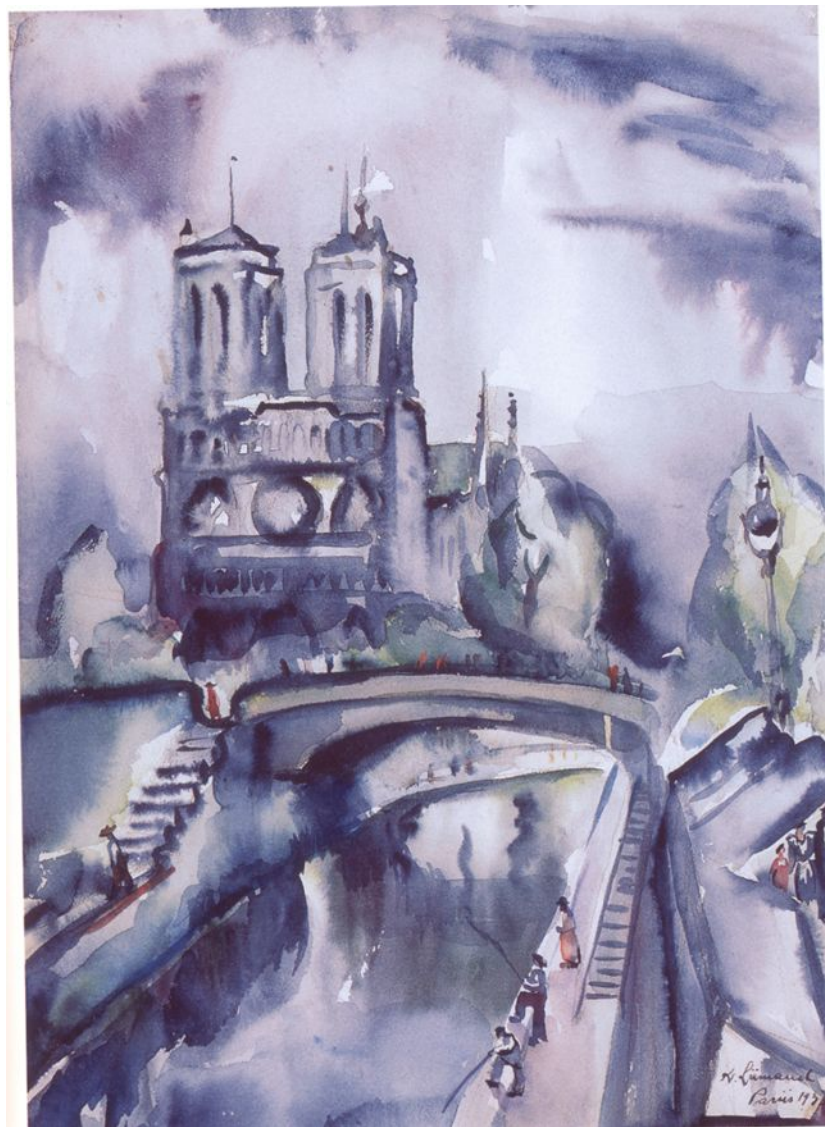

K. Pärsimägi. Pallase koridorivaade. u. 1936.
Õli.

K. Liimand. Pariisi motiiv, 1937. Akvarell.

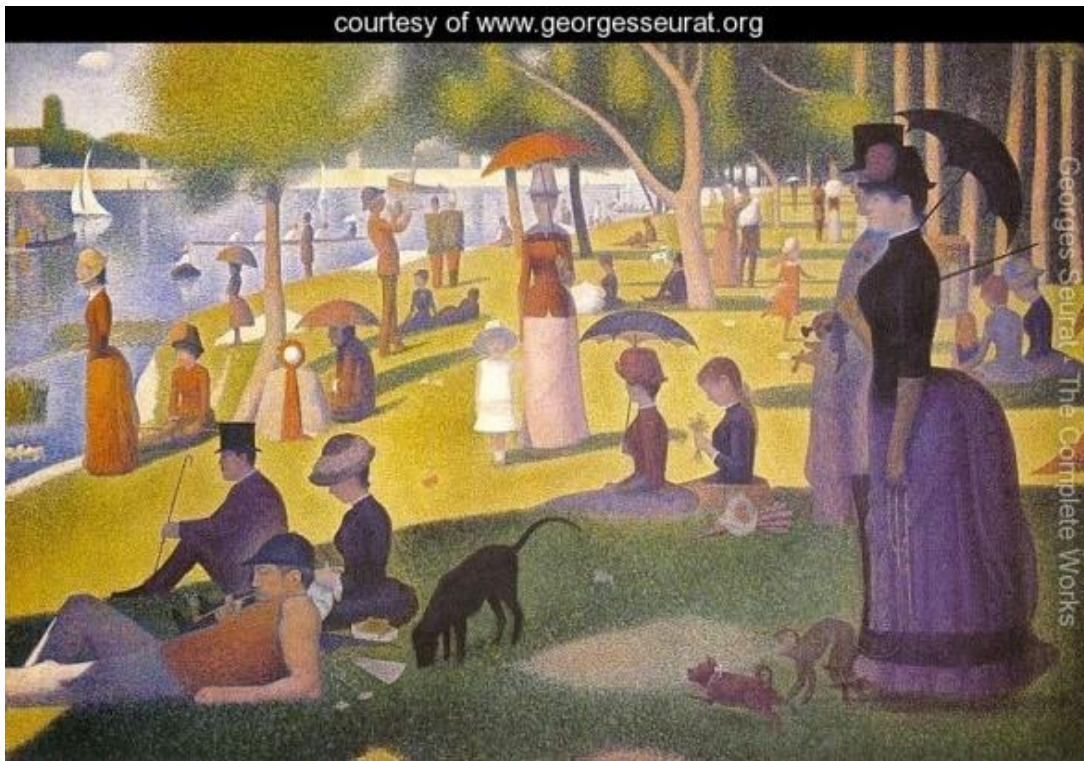
Kaarel Liimand „Notre-Dame“ 1937. Akvarell.

NEOIMPRESSIONISM

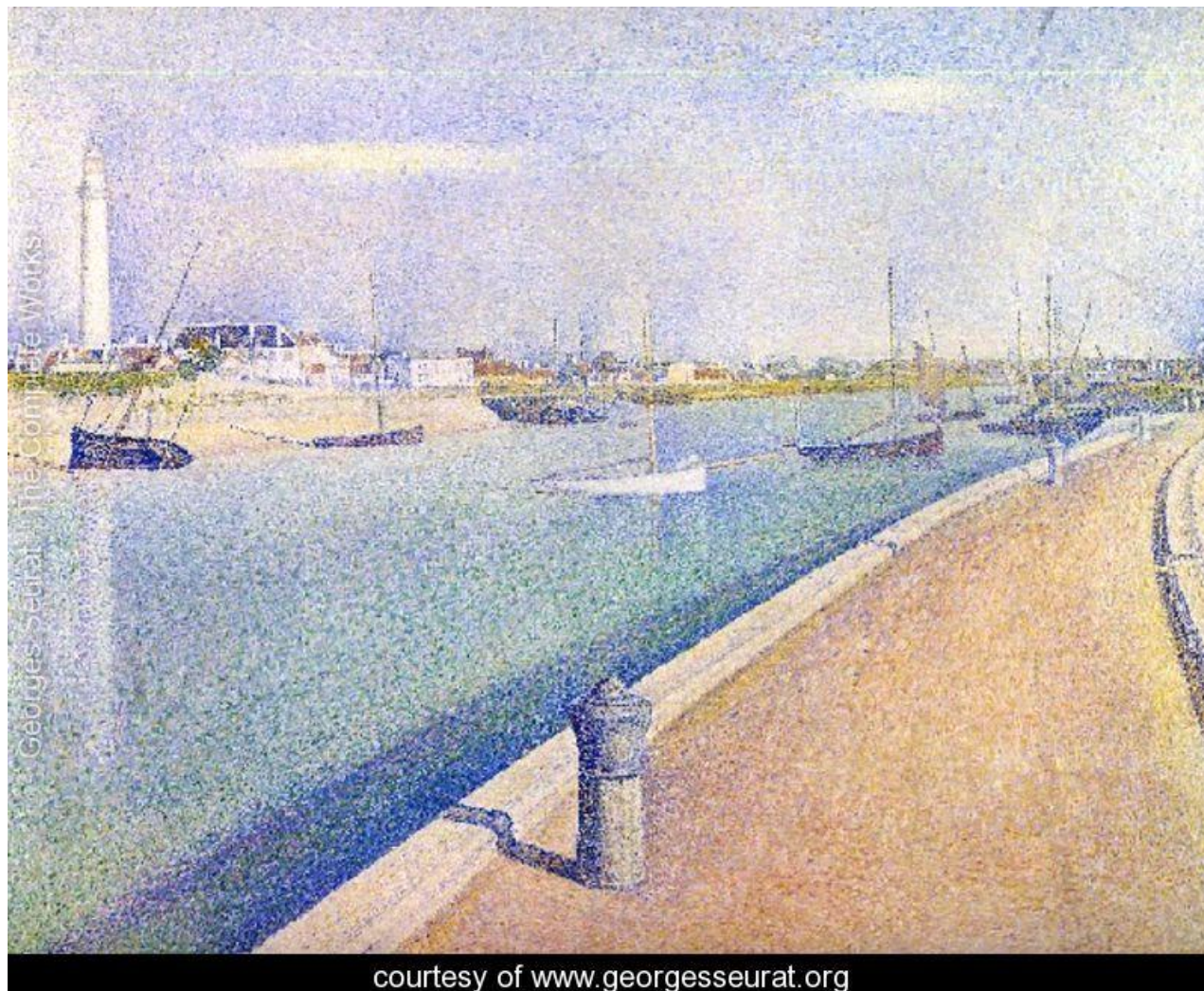
Maalikunstis oli impressionismil veel lühiajaline järg maalimisviisi näol, mida nimetatakse neoimpressionismiks. Selle suuna rajaja ja edendaja oli GEORGES SEURAT (loe: Žorž söraa) (1859-1891), kes teadlasele omase huviga uuris seda, kuidas inimese silm näeb värve, ja lõi siis vastavalt sellele oma teoseid. Värvide asetati lõuendile puhtana, kindlas suuruses punktikestena. Seetõttu nimetatakse neid kunstnikke ka puäntillistideks (pr. k. sõnast *point* – 'punkt') või divisionistideks (pr. k. *divisier* – 'jaotama').

Värvide valikul polnud kunstnikul vabadust ise otsustada, näiteks varjud võisid olla ainult valgustatud osa täiendvärvuses. Sellised täiendvärvuste paarid on punane-roheline; sinine-oranž ja kollane-lilla. Nii jättis kogu maaliteos eredavärvilise mosaiigi mulje, mis seisis looduses olemasolevast üpris kaugel.

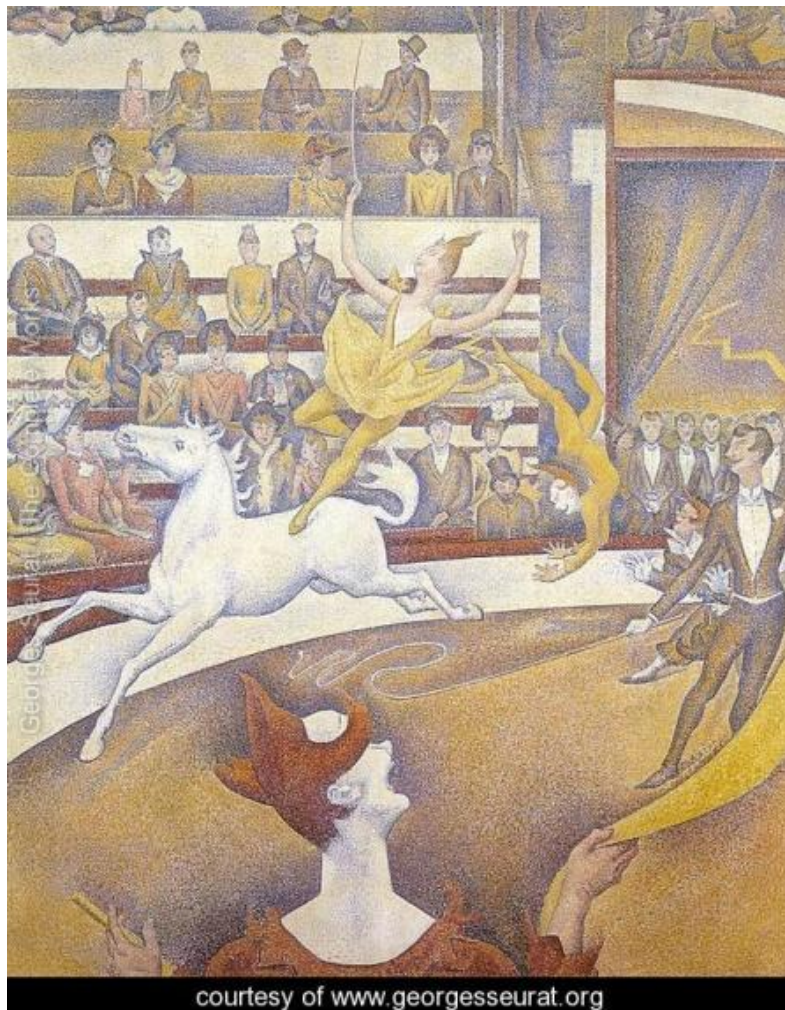

G. Seurat. Pühapäeva pärastlõuna Grande Jatte'i saarel. 1886.
Chicago Kunstiinstituut.

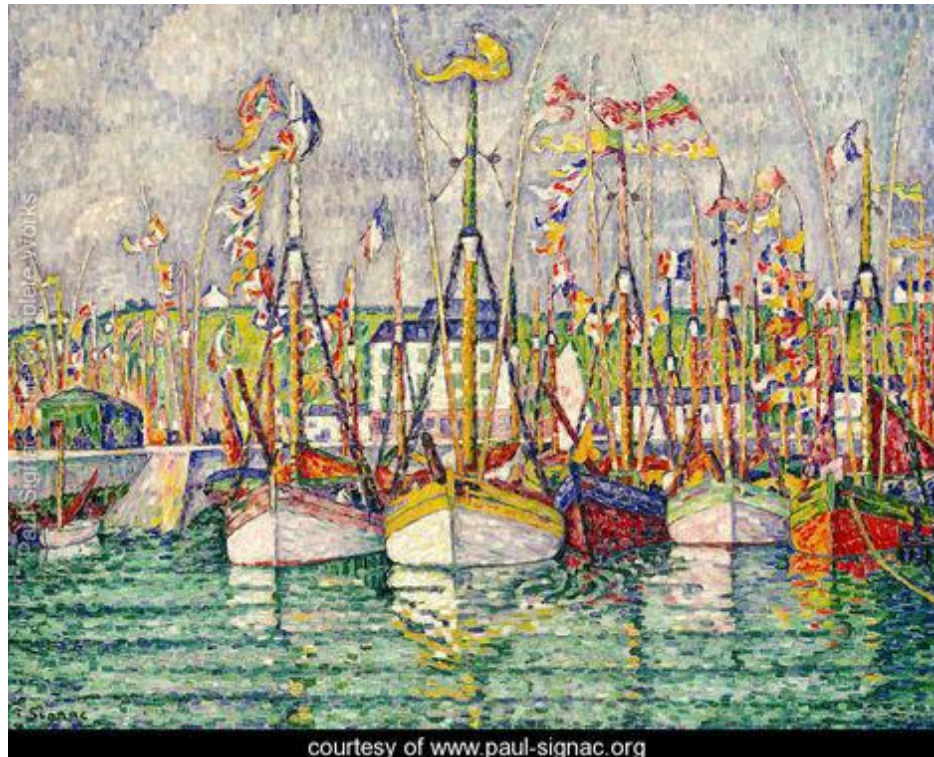
G. Seurat. Gravelines'i kanal. 1887

G. Seurat. Tsirkus. 1890/91

Teine tuntud neoimpressionist oli PAUL SIGNAC (loe: pol sinjakk) (1863-1935), kelle töodes domineerivad heledad punased, sinised ja kollased toonid. Signac oli suur Monet' kunsti austaja, mistõttu tema varased tööd meenutavad väga Monet' omi. Hiljem tutvus Seurat' loominguga ning hakkas sarnaselt temale värve punktideks jagama ja pilte täppide põhjal konstrueerima. Samas stiilis töötamist jätkas ta ka 20. sajandil. Valdavalt on tema loomingu teemaks mere- ja jõevaated, sageli näeb neil purjekaid.

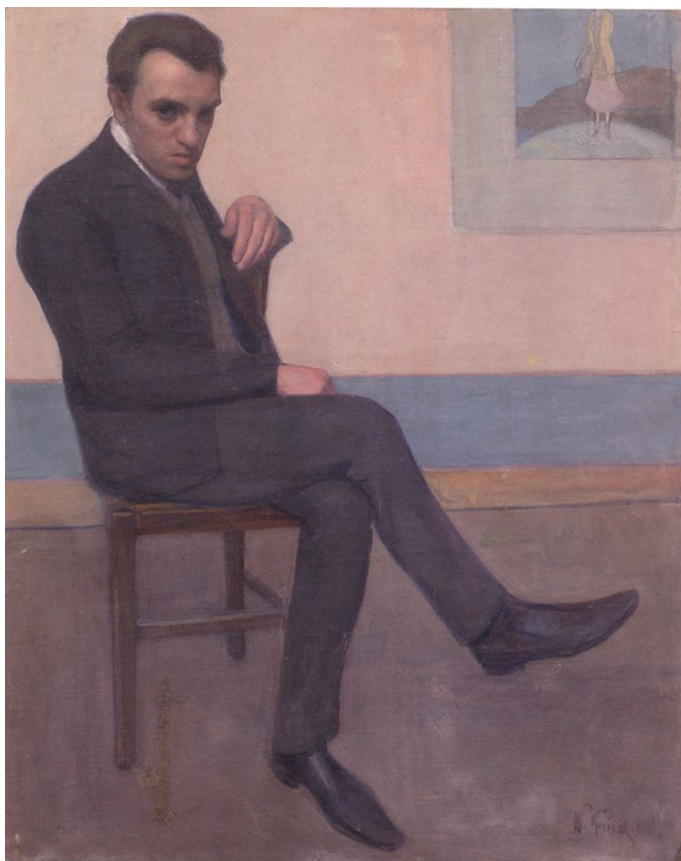

P. Signac. 1923

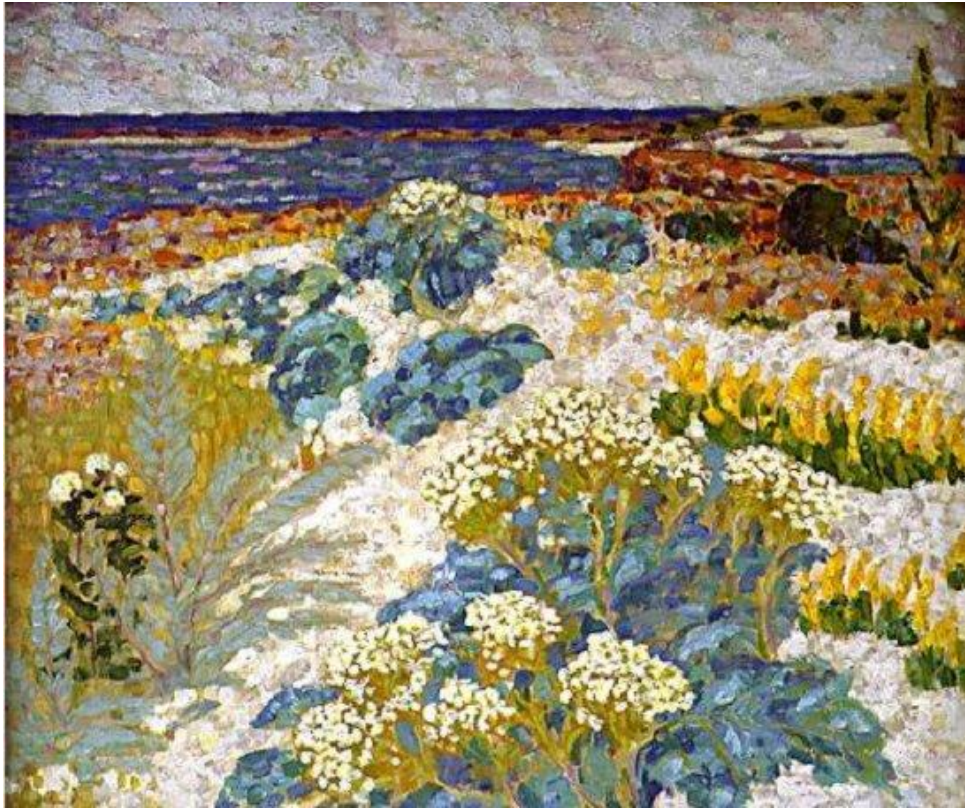

Neoimpressionistid mõjutasid mitmeid järgnevaid suundumusi kujutavas kunstis.

Eesti kunstnikest oli tugevalt neoimpressionismist mõjustatud KONRAD MÄGI (1878-1925), kes maalis 'täp tehnikas' mitmeid maastikuvaateid nii Norras kui Saaremaal (nt „**Merikapsad**“, „**Vilsandi maastik**“).

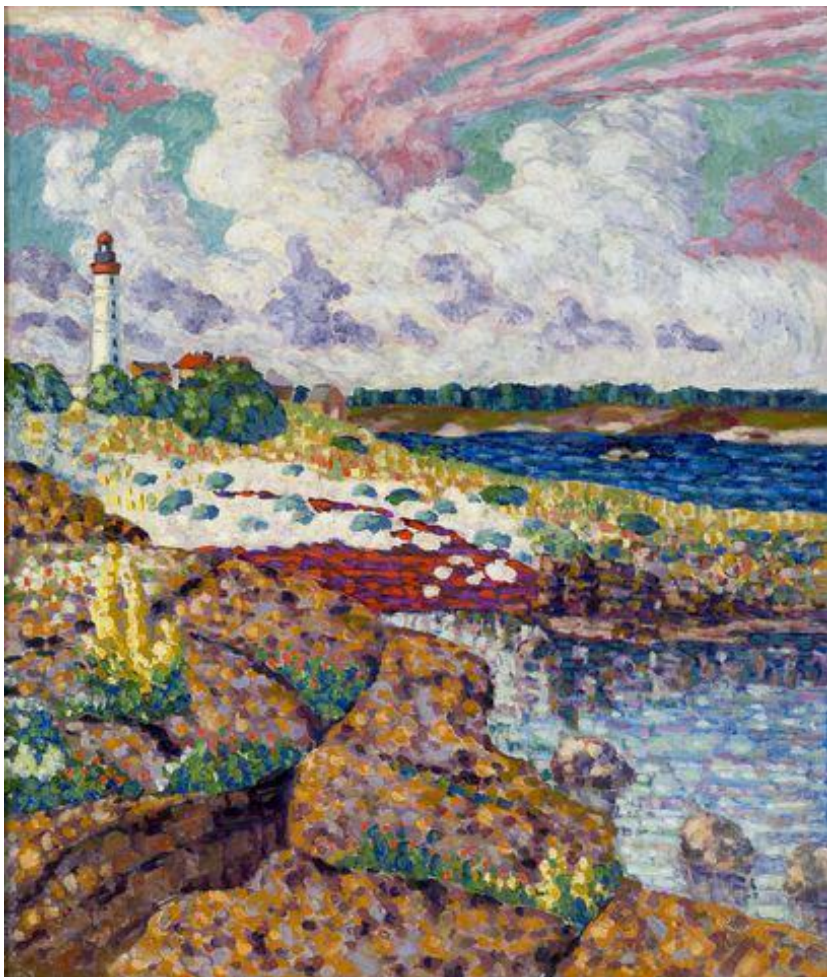

Nikolai Triik. Kunstnik Konrad Mägi portree, 1908. Õli

K. Mägi. Merikapsad. 1913-1914

K. Mägi. Vilsandi motiiv. 1913